

პოლიტიკური გარემო და მისი შედეგები საქართველოს ეკონომიკაში

DOI: <https://doi.org/10.52340/bal/2024.02.14>

აბსტრაქტი

ნაშრომში წარმოდგენილია საქართველოს პოლიტიკური გარემოს შეფასება და გავლენა ეკონომიკურ მდგომარეობაზე.

ავტორი მასში ანვიტარებს აზრს, მასზე, რომ დღევანდელი პოლიტიკური გარემო განსაზღვრავს საქართველოს ეკონომიკურ განვითარებას, თუმცა სტაბილურობისა და გონივრული რეფორმების ნაკლებობა ზრდის ქვეყნის ეკონომიკური პრობლემების რისკს. ქვეყნის ეკონომიკური მდგრადობისა და მოსახლეობის კეთილდღეობის უზრუნველსაყოფად საჭიროა სტაბილური, გამჭვირვალე და ეფექტური პოლიტიკური მმართველობა, რომელიც ხელს შეუწყობს ინვესტიციების მოზიდვას, ეკონომიკური ზრდის დაჩქარებას და სიღარიბის შემცირებას.

საკვანძო სიტყვები: პოლიტიკური გარემო, ეკონომიკური პოლიტიკა, პოლიტიკური სტაბილურობა.

ნანი დესპოტაშვილი

სსუ ბიზნესისა და სოციალურ მეცნიერებათა
ფაკულტეტის სტუდენტი
E-mail: Ndespota2005@gmail.com

POLITICAL ENVIRONMENT AND ITS CONSEQUENCES FOR THE GEORGIAN ECONOMY

Nani Despotashvili

Student of the Faculty of Business and Social Sciences, SSU
E-mail: Ndespota2005@gmail.com

ABSTRACT

The paper presents an assessment of Georgia's political environment and its impact on the economic situation.

The author develops the idea that the current political environment determines Georgia's economic development, however, the lack of stability and reasonable reforms increases the risk of the country's economic problems. To ensure the country's economic sustainability and the well-being of the population, stable, transparent and effective political governance is needed, which will help attract investments, accelerate economic growth and reduce poverty.

Keywords: political environment, economic policy, political stability.

შესავალი

საქართველო მრავალსაუკუნოვანი ისტორიის მქონე ქვეყანაა, რომელიც გეოპოლიტიკურად მნიშვნელოვან რეგიონში მდებარეობს და რომლის ეკონომიკა, კულტურა და საზოგადოებრივი ცხოვრება ყოველთვის მჭიდროდ იყო დაკავშირებული მის პოლიტიკურ რეალობასთან. ქვეყნის თანამედროვე ისტორია, რომელიც საბჭოთა კავშირის დაშლასთან ერთად დაიწყო, ეკონომიკური და პოლიტიკური გარდაქმნების რთულ და ხშირად მტკივნეულ პროცესებს მოიცავს. საქართვე-

ლოში პოლიტიკური გარემო, რომელიც ბოლო სამი ათწლეულის განმავლობაში მუდმივად ცვალებადია, პირდაპირ აისახება ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარების ტემპსა და ხასიათზე. ეს კავშირი განსაკუთრებით თვალსაჩინოა დღევანდელ ვითარებაში, როდესაც მსოფლიო გლობალური გამოწვევების პირისპირ დგას, ხოლო საქართველო ცდილობს იპოვოს თავისი ადგილი ამ ახალ რეალობაში.

დღევანდელი საქართველოს ეკონომიკა განვითარების მოდელის ფორმირების პროცესშია და ჯერ კი-

დევე ეძებს სრულფასოვან სტაბილურობას. პოლიტიკის როლი ამ პროცესში დიდია. ხელისუფლების ხედვები და გადამწყვეტილებები განსაზღვრავს, რამდენად მზად არის ქვეყანა გაართვას თავი თანამედროვე გამოწვევებს. ბოლო წლების განმავლობაში, აქტიურად მიმდინარეობს დისკუსია იმაზე, თუ რამდენად ეფექტანია საქართველოს ხელისუფლების მიერ განხორციელებული ეკონომიკური პოლიტიკა, რა გავლენა აქვს შიდა და გარე პოლიტიკურ ფაქტორებს ეკონომიკურ გარემოზე და რა შედეგებს უტოვებს ეს ყველაფერი ქვეყნის მოსახლეობას.

ძირითადი ტექსტი

თანამედროვე პოლიტიკური გარემო და ეკონომიკური პოლიტიკის მიმართულებები არა მხოლოდ საქართველოს მოსახლეობისთვის, არამედ საერთაშორისო თანამეგობრობისთვისაც ინტერესის საგანია. ქვეყნის ახლანდელი მდგომარეობა, იქნება ეს პოლიტიკური, სოციალური თუ საერთაშორისო კონტექსტი, პირდაპირ გავლენას ახდენს ეკონომიკურ მდგომარეობაზე (იხ. ნახაზი 1).

2022 წლის ეკონომიკური ზრდის ტემპმა ქვეყნის ბიზნეს კლიმატის გაუმჯობესების რწმენა განამტკიცა. საქსტატის მიერ გამოქვეყნებული დოკუმენტის მიხედვით, 2022 წელს მშპ-ს დარგობრივ სტრუქტურაში ყველაზე დიდი წილით გამოირჩეოდა საბითუმო და საცალო ვაჭრობა, ავტომობილებისა და მოტოციკლეტების რემონტი და დამამუშავებელი მრეწველობა. 2023 წელს კი ზრდის ტემპი მცირდება. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის წინასწარი შეფასებით, 2023 წლის სექტემბერში წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, რეალური მთლიანი შიდა პროდუქტის ზრდამ 5.1% შეადგინა, რაც დაახლოებით ორჯერ ნაკლებია წინა წელთან შედარებით.

• **პოლიტიკური სტაბილურობა და ინვესტიციების კლიმატი**

საქართველოს ეკონომიკური ზრდისთვის მნიშვნელოვანია პოლიტიკური სტაბილურობა. მიუხედავად იმისა, რომ ბოლო წლებში ქვეყანამ გარკვეული წარმატებები მოიპოვა ბიზნესის ხელშეწყობისა და საინვესტიციო გარემოს გაუმჯობესების კუთხით, შიდა პოლიტიკური დაპირისპირებები და პოლარიზაცია დიდ გავლენას ახდენს ინვესტორების ნდობაზე. ქვეყნის პოლიტიკურ არასტაბილურობას ხშირად თან ახლავს გარე ფაქტორების ზეწოლა. ძლიერმა სტაბილურმა პოლიტიკამ შეიძლება ხელი შეუწყოს ეკონომიკურ ზრდას, რადგან იგი ქმნის მყარი საფინანსო პოლიტიკისა და წინასწარ განსაზღვრული ეკონომიკური კურსის საშუალებას. ხოლო პოლიტიკურ არეულობამ ან კომფლიქტებმა, პირიქით, შეიძლება შეამციროს ინვესტიციები, გაზარდოს ინფლაცია და გაართულოს საბანკო სექტორის მუშაობა.

• **ეკონომიკური რეფორმები და მათი ეფექტიანობა**

ეკონომიკის გავითარების ერთ-ერთი მთავარი ფაქტორი კარგად გააზრებული და დროული რეფორმებია. დღევანდელი მთავრობის პოლიტიკა ეკონომიკური რეფორმების კურსს ადგას, თუმცა საზოგადოებაში ხშირად ჟღერდება უკმაყოფილება მათი შედეგების მიმართ. მაგალითად: საგადასახადო სფეროში, აგრეთვე მცირე და საშუალო ბიზნესისთვის პირობების გაუმჯობესება, გადაჭარბებულად ბიუროკრატიულია მათში რეგულაციების სიმძიმე კვლავ სერიოზულ პრობლემას წარმოადგენს; მიუხედავად დიდი ინვესტიციებისა, გზებისა და სხვა ინფრასტრუქტურული პროექტების განვითარებაში, ეკონომიკის დივერსიფიკაცია კვლავ შეზღუდულია.

• **ჯანმრთელობის კრიზისები (COVID-19 და სხვა)**

COVID-19 პანდემიამ ძლიერად დააზარალა საქართველოს ეკონომიკა, განსაკუთრებით ტურიზმისა და მომსახურების სექტორებში.

ვირუსის გავრცელებამ შეაფერხა იმ ტენდენციების

მშპ და ეკონომიკური ზრდა
(%-ლად მშპ-თან, მლნ ლარი)

ნახაზი 1

წყარო: საქსტატის ეროვნული სამსახური

გაგრძელება, რომელიც წინა წლებში დაფიქსირდა ქვეყნის ეკონომიკის სხვადასხვა მიმართულებით. კერძოდ, 2019 წელს დაფიქსირდა ეკონომიკური ზრდა - 5.1%; ტურიზმიდან ქვეყნის ეკონომიკაში გენერირებულმა შემოსავალმა შეადგინა 3.3 მლრდ. აშშ დოლარი (მშპ-ს 18.4%); საქონლის ექსპორტით მიღებულმა შემოსავალმა - 3.8 მლრდ. აშშ დოლარი (მშპ-ს 21.2%); ხოლო წმინდა ფულადმა გზავნილებმა - 1.5 მლრდ. აშშ დოლარი (მშპ-ს 8.4%). აღნიშნულის შედეგად, ქვეყნის მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტმა მშპ-ის 5.1% შეადგინა. მიუხედავად აღნიშნული პოზიტიური ეკონომიკური მაჩვენებლებისა, კორონავირუსის პანდემიის შოკმა მნიშვნელოვნად გააუარესა საქართველოს ეკონომიკური ზრდის პერსპექტივა 2020 წლის განმავლობაში.

• ტურიზმი და რეგიონალური განვითარება

ტურიზმი საქართველოს ეკონომიკის ერთ-ერთი წამყვანი სექტორია, თუმცა პოლიტიკურმა კრიზისებმა, პანდემიამ და რეგიონალურ კომფლიქტებმა მნიშვნელოვნად შეამცირა ტურისტების რაოდენობა ბოლო წლებში.

რეგიონების პრობლემები: სახელმწიფო ვერ ახერხებს რეგიონების ეკონომიკური განვითარების გეგმების სრულყოფილად განხორციელებას, რაც ხელს უშლის რეგიონებში ტურისტული პოტენციალის გამოყენებას.

საერთაშორისო ცნობადობა: საჭიროა მეტი ძალისხმევა საქართველოს, როგორც უსაფრთხო და მიმზიდველი ტურისტული დანიშნულების პოპულარიზაციისთვის (იხ. ნახაზი 2).

• სოციალური პოლიტიკა და ეკონომიკური უთანასწორობა

საქართველოს მოსახლეობის დიდი ნაწილი ჯერ კიდევ დაბალი შემოსავლით ცხოვრობს, რაც პოლიტიკურ გადაწყვეტილებებს პირდაპირ უკავშირდება.

უმუშევრობის მაჩვენებლები: მიუხედავად ეკონომიკური ზრდის ტენდენციისა, უმუშევრობა, განსაკუთრებით ახალგაზრდებში, კვლავ მაღალი რჩება. ბოლო ათწლეულის განმავლობაში საქართველომ შემოსავლების ზრდის და სიღარიბის შემცირების შესამჩნევ შედეგებს მიაღწია.

სოციალური უთანასწორობა: სოფლად და ქალაქებში ეკონომიკური შესაძლებლობების თანაფარდობა სერიოზული გამოწვევაა.

სოციალური პრობლემები: დიდი უთანასწორობა, სოციალური დაძაბულობა ან კლების მაჩვენებელი ეკონომიკაში, შეიძლება განაპირობოს პანდემიების მსგავსმა მოვლენებმა, რადგან ამ დროს მცირდება შრომის ბაზრის ეფექტურობა, მზარდია სიღარიბე - პროცენტულობით 11.8% , რაც ქალაქებში 9.4%-სა და სოფლებში 15.6%-ს შორის მერყეობს. განაწილების უთანასწორობის მაჩვენებელი (ჯინის კოეფიციენტი) 0.36-ის დონეზეა, რაც მიუთითებს შემოსავლების გაუმჯობესებულ, თუმცა კვლავ არა-თანაბარ განაწილებაზე.

• გლობალური ეკონომიკური კონტექსტი

თუ ქვეყანა დამოკიდებულია იმპორტსა და ექსპორტზე, მაშინ მსოფლიო ბაზარზე ცვლილებები (მაგალითად: ნავთობის ფასის გაზრდა, სავაჭრო ომები ან კურსების ვარიაციები) პირდაპირ გავლენას ახდენს ქვეყნის ეკონომიკაზე. გლობალური ეკონომიკის კონტექსტში ბევრი ცნობილი პიროვნება და ეკონომისტი საუბრობს გამოწვევების შესახებ, მათ შორის, არიან მსოფლიო ეკონომიკაზე გავლენის მქონე ლიდერები, ეკონომისტები და სპეციალისტები, რომელთა ნაშრომები მნიშვნელოვან შემოქმედებით შუქს აძლევს გლობალურ ეკონომიკას. ერთ-ერთი მათგანი ცნობილი პიროვნება **თომას პიკეტი** აქტიურად საუბრობს გლობალური ეკონომიკის პრობლემებზე და გამოწვევებზე.

პიკეტი ამტკიცებს, რომ მიმდინარე ეკონომიკური სისტემა უგულვებელყოფს საშუალო და დაბალი კლასის წარმომადგენლებს, მაშინ როცა მდიდარი ადამიანები და დიდი კომპანიები უფრო მეტ სარგებელს იღებენ, ასევე მისი მტკიცებით ეკონომიკური უთანასწორობა სერიოზულად ზრდის „საზოგადოების ორაზროვნებას“, რადგან არათანაბარი შანსები იწვევს სოციალურ და პოლიტიკურ დაძაბულობას [1]. საქართველოს ეკონომიკისა და სოციალური სტრუქტურის ჩარჩოში პიკეტის იდეები გვაძლევს მნიშვნელოვან პერსპექტივას, რათა გავაანალიზოთ ქვეყანაში არსებული უთანასწორობა,

ტურიზმის წილი მთლიან შიდა პროდუქტში

წყარო: საქსტატის ეროვნული სამსახური

ეკონომიკური დისბალანსი და როგორ შეიძლება წასვლა მდგარადი ეკონომიკის მიმართულებით.

• ინფლაცია და საბანკო სექტორი

ბოლო დროს საქართველოში დაფიქსირდა ინფლაციის ზრდა, რაც აისახა პურსა და სხვა სამომხმარებლო საქონელის ფასების ზრდაზე. ეროვნული ბანკის მიერ ინფლაციის კონტროლისთვის გატარებული ზომები, მაგალითად, განაკვეთის მომატება, შეიძლება ამცირებდეს საგადასახადო სირთულეებს, მაგრამ ამავე დროს, ზრდის ღირებულებებს საბანკო სესხებზე, რაც კი შემცირებას იწვევს ბიზნესის აქტივობებში.

• სამუშაო ბაზარი და სამუშაო ძალის მიგრაცია

საქართველოში შენარჩუნებულია მაღალი შრომითი მიგრაციის ტენდენცია, რაც გარკვეულწილად რესურსების დაკარგვას ნიშნავს ქვეყნისთვის. ბევრი ახალგაზრდა ადამიანი ემიგრირებს სამუშაოდ საზღვარგარეთ, რაც ზრდის ქვეყნის შრომის ძალის დეფიციტს და აფერხებს შიდა ეკონომიკური განვითარებას.

ამ ყველაფრის გათვალისწინებით, საქართველოს ეკონომიკა მოითხოვს სტაბილურ პოლიტიკურ გარემოს, გრძელვადიან სტრუქტურულ რეფორმებს, ტურიზმისა და ახალი ინვესტიციების მომგებიან გარემოში განვითარებას. ეს პროცესები ასევე უნდა მოიცავდეს განათლების, ჯანმრთელობის და სოციალური სერვისების გაუმჯობესებას, რათა უზრუნველყოფილ იქნას მდგრადი ეკონომიკური ზრდა.

2024 წელს საქართველოში საგარეო კრიზისი და უცხო ვალუტის შემოდინება კვლავ მნიშვნელოვანი ეკონომიკური და პოლიტიკურ-სტრატეგიული ფაქტორებია, რომლებიც მნიშვნელოვნად აყალიბებს ქვეყნის ეკონომიკურ მდგომარეობას და შიდა პოლიტიკურ დინამიკას. საქართველოში ვალუტის შემოდინების რამდენიმე ძირითადი წყარო არსებობს: ტრანსპორტი და ტურიზმი; მიგრაცია და გადმორიცხვები; საგარეო ინვესტიციები; ვაჭრობა და ექსპორტი.

დღევანდელ საქართველოში შიდა პოლიტიკური დაპირისპირება და პოლარიზაცია აშკარად აისახება ქვეყნის სტაბილურობაზე, დემოკრატიის ხარისხსა და ეკონომიკურ განვითარებაზე. პოლიტიკური ძალები მკვეთრად არიან გაყოფილნი, რაც არამარტო მოქმედებს არჩევნებში და პოლიტიკურ პროცესებში, არამედ გავლენას ახდენს საზოგადოების ერთიანობაზე. დაპირისპირებები პარტიულ ინტერესებზე, პოლიტიკური ლიდერების პირად ურთიერთობებზე და ოპონენტების დისკრედიტაციაზე ხშირად გადადის, რაც ქმნის სტაგნაციას და სისტემურ კრიზისს.

პოლარიზაცია გავლენას ახდენს ინვესტიციების ნდობაზე და საარჩევნო პერიოდის განმავლობაში ზოგიერთ სოციალურ და ეკონომიკურ რეფორმას აყოვნებს. ამას ემატება მაღალი სოციალური დაძაბულობა, რაც ხალხს შორის გაყოფის პროცესს აძლიერებს და ხშირად საპროტესტო აქციებისა და სოციალური არეულობის გამომწვევი ხდება. ამის ნათელი მაგალითია დღევანდელი მდგომარეობა საქართველოში.

მოკლედ, შიდა პოლიტიკური დაპირისპირება და პოლარიზაცია ხელს უშლის ქვეყნის მდგრად განვითარე-

ბას, ეკონომიკურ წინსვლასა და სოციალურ ჰარმონიას, ხოლო პოლიტიკური კულტურა მეტად პოლარიზებულია, რაც უფრო მეტად გამორიცხავს კომპრომისს და საერთო მიზნებზე შეთანხმებას.

დასკვნა

ამრიგად, გვაქვს საფუძველი გამოვთქვათ შემაჯამებელი მოსაზრებები:

დღევანდელი პოლიტიკური ვითარება საქართველოში მნიშვნელოვნად აისახება ქვეყნის ეკონომიკაზე, რაც როგორც დადებით, ასევე უარყოფით გავლენას ახდენს მის განვითარებაზე. მიუხედავად იმისა, რომ პოლიტიკა გლობალური ეკონომიკისა და საერთაშორისო ურთიერთობების მნიშვნელოვან ნაწილს წარმოადგენს, საქართველოში პოლიტიკური სტაბილურობა არის საკვანძო ფაქტორი, რომელიც განაპირობებს ეკონომიკური გადარწმუნებების აღსრულების ეფექტურობას.

პოლიტიკური დაძაბულობები და შიდა კონფლიქტები, მიუხედავად სხვადასხვა ხელისუფლების სურვილისა, ხშირად იწვევს ეკონომიკური რეფორმების შეფერხებას, რამაც შეიძლება შექმნას დამატებითი ეკონომიკური კრიზისები.

მნიშვნელოვანია, რომ საქართველოს მთავრობის პოლიტიკა გაგრძელდეს, როგორც შინაური რეფორმების, ისე საერთაშორისო ეკონომიკურ ურთიერთობებში აქტიური როლის მიღების მიმართულებით. ევროკავშირთან და ნატოსთან ინტეგრაციისკენ მიმავალი გზა მოითხოვს არამარტო პოლიტიკურ დაპირებებს, არამედ მათი ეფექტური განხორციელებისას შიდა ეკონომიკურ სისტემაში ოპტიმალური სტრუქტურული ცვლილებების განხორციელებას.

მომავალი პოლიტიკური ცვლილებების ფონზე, საქართველომ უნდა გააძლიეროს საკუთარი ეკონომიკური სისტემის მდგრადი განვითარება, ხელი შეუწყოს ინვესტიციების დაბანდებას და შექმნას სტაბილური ბიზნესგარემო, რაც იქნება ქვეყნის გრძელვადიანი ეკონომიკური განვითარების ერთ-ერთი წინაპირობა. რაც მთავარია, პოლიტიკა და ეკონომიკა უნდა მუშაობდეს ერთმანეთთან სინერგიულად, რათა მათ შექმნან სასურველი პირობები საქართველოსთვის ეკონომიკური წინსვლისა და განვითარების გზაზე.

ამასობაში, წარმატების მისაღწევად აუცილებელია ქვეყნის ლიდერების ერთიანი და თანმიმდევრული მოქმედება, რათა კოორდინირებულმა პოლიტიკურმა ნაბიჯებმა ხელი შეუწყოს ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკურ კეთილდღეობას და წარმატებულ მომავალს.

გამოყენებული ლიტერატურა:

თომას პიკეტი - „capital in the twenty first century“, Harvard University Press, 2014;

ინტერნეტ რესურსები:

1. <https://geoeconomics.ge/>
2. <https://www.economy.ge/>
3. <https://tabula.ge/ge/news/711000-sakartvelos-ekonomikis-amzhamindeli-mdgomareoba>
4. https://www.mof.ge/mshp_ekonomikuri_zrda